

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

TEDBİRE İLİŞKİN ARA KARAR

SEMİH ÖZAKÇA ve NURİYE GÜLMEN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2017/27678)

Karar Tarihi: 28/6/2017

BİRİNCİ BÖLÜM

ARA KARAR

- Başkan** : Burhan ÜSTÜN
- Üyeler** : Nuri NECİPOĞLU
Kadir ÖZKAYA
Rıdvan GÜLEÇ
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
- Raportör** : Mustafa Eyyub DEMİRBAŞ
- Başvurucular** : 1. Semih ÖZAKÇA
2. Nuriye GÜLMEN
- Vekilleri** : Av. Duygu DEMİREL

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, hayati tehlike riski içeren bir sağlık sorunu bulunduğu hâlde ceza infaz kurumunda tutulmanın yaşam hakkını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.
2. Başvurucular, haklarında uygulanan tutukluluk kararının kaldırılarak tedbiren tahliyelerine karar verilmesini talep etmektedirler.

II. BAŞVURU SÜRECİ

3. Başvuru, 22/6/2016 tarihinde doğrudan Anayasa Mahkemesine yapılmıştır.
4. 2017/27680 başvuru sırasına kayıtlı başvuru Nuriye GÜLMEN adına yapılan başvurunun fiili ve hukuki irtibat nedeniyle işbu dosya ile birleştirilmesine karar verilmiş ve her iki başvuru 2017/27678 başvuru numaralı dosya üzerinden yürütülmüştür.
5. Birinci Bölüm Birinci Komisyonunca, başvuru sahiplerinin tedbir taleplerinin Bölüm tarafından karara bağlanması gerekli görüldüğünden, Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 73. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca, kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

6. Başvuru formunda ifade edildiği şekliyle ve ilgili kamu makamlarından alınan bilgilere göre olaylar özetle şöyledir:
7. Başvuruculardan, öğretmen olan Semih ÖZAKÇA:

26/10/2016 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan 675 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kamu görevinden ihraç edilmiş, 23/11/2016 tarihinden

itibaren kamu görevine iadesini temin amacıyla oturma eylemine, 9/3/2017 tarihinden itibaren de açlık grevine başlamış, tutuklandığı 23/5/2017 tarihine kadar 17 kez gözaltına alınmış ve adli kontrol tedbirleri ile salıverilmiş, 23/5/2017 tarihinde Ankara 5. Sulh Ceza Hâkimliğinin 2017/455 Sorgu sayılı kararı ile tutuklanmış, hakkındaki tahliye talebi Ankara 20. Ağır Ceza Mahkemesinin 13/6/2017 ve 2017/155 D. İş sayılı kararı ile kesin olarak reddedilmiştir. Yargılama Ankara 19. Ağır Ceza Mahkemesinin 2017/137 Esas sayılı dosyasında derdesttir.

8. Başvuruculardan akademisyen olan Nuriye GÜLMEN;

3/10/2016 tarihinde açığa alınmış, 6/1/2017 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanan 679 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kamu görevinden ihraç edilmiş, 9/3/2017 tarihinden itibaren açlık grevine başlamış, tutuklandığı 23/5/2017 tarihine kadar 28 kez gözaltına alınmış ve adli kontrol tedbirleri ile salıverilmiş, 23/5/2017 tarihinde Ankara 5. Sulh Ceza Hâkimliğinin 2017/455 Sorgu sayılı kararı ile tutuklanmış, hakkındaki tahliye talebi Ankara 20. Ağır Ceza Mahkemesinin 13/6/2017 ve 2017/155 D. İş sayılı kararı ile kesin olarak reddedilmiştir. Yargılama Ankara 19. Ağır Ceza Mahkemesinin 2017/137 Esas sayılı dosyasında derdesttir.

9. Başvuru tarihi olan 22/6/2017 tarihi itibarıyla açlık grevinin 105. gününü geçirdikleri ve başvuru Semih ÖZAKÇA'nın 24 kilo; başvuru Nuriye GÜLMEN'in 12 kg kaybettiği iddia edilmiştir. Ayrıca başvurular; tansiyon ve nabızda düşme, baş ağrısı, midede yanma, kas ağrıları, yürümede güçlük, ağız içi yarası, ışığa ve sese hassasiyet yaşadıklarını belirterek tutukluluk hâllerinin hayati risk oluşturduğunu ileri sürmüşlerdir.

10. Başvuru Semih ÖZAKÇA Ankara Tabip Odası İnsan Hakları Komisyonu tarafından tanzim edilen 14/6/2017 tarihli raporu ibraz etmiş ve rapor içeriğine göre başvuru Semih ÖZAKÇA'nın Ceza İnfaz Kurumunda bulunmasının yaşam süresini kısaltıcı bir etkisinin bulunduğu saptaması yapılmıştır.

11. Başvurular, kalıcı sakatlık ve ölüm tehlikesi altında olduklarını, tutukluluk hâllerinin tedbiren sonlandırılarak derhal salıverilmelerini talep etmişlerdir.

12. Anayasa Mahkemesi, başvurular tarafından sunulan bilgilerin tedbir talebini sağlıklı bir şekilde karara bağlamaya yeterli nitelikte olmadığını gözeterek -benzer olaylarda takip ettiği usule uygun olarak- başvuruların tutuklu olarak buldukları, başvuru Semih ÖZAKÇA için Sincan 1 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumuna, başvuru Nuriye GÜLMEN için Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne 22/6/2017 tarihli müzekkere ile (sürelî) "*başvurular hakkında sağlık durumu nedeniyle Ceza İnfaz Kurumunda tutulup tutulmayacakları hususunda Adli Tıp Kurumu tarafından tanzim edilen raporlar bulunup bulunmadığı, ya da bu amaçla Adli Tıp Kurumuna sevklerinin yapıp yapılmadığı, ayrıca başvuruların bu amaçla sevke ilişkin bir taleplerin olup olmadığı, başvuruların tutuklu buldukları tarihten itibaren Ceza İnfaz Kurumunda hangi sağlık şikâyeti nedeniyle hangi sağlık biriminde muayene edildikleri, hangi sağlık kurumuna sevk edildikleri, tedavi ve takip süreçlerin nasıl devam ettiği hususunun varsa belgeleri ile ve kronolojik olarak bildirilmesinin istendiği, başvuruların tutulma koşullarının nasıl olduğu ve acil sağlık hizmetlerinden faydalanma imkânları bulunup bulunmadığı*" hususlarında bilgi ve belge talebinde bulunmuştur.

13. Ceza İnfaz Kurumu 23/6/2017 tarihli ve 2017/5694 sayılı yazısı ile verdiği cevapta başvuru Semih ÖZAKÇA'nın ceza infaz kurumunda tutulup tutulmayacağı

hususunda Adli Tıp Kurumu tarafından tanzim edilen bir rapor bulunmadığı belirtilmiş olmakla beraber Adli Tıp Kurumuna sevkini yapılabilmesi hususunda Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Sağlık Kuruluna sevkini temini için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına yazı yazıldığı belirtilmiştir. Ancak başvuru Semih ÖZAKÇA'nın Adli Tıp Kurumuna sevk konusunda bir talebinin olmadığı da iletilmiştir. Başvuru Semih ÖZAKÇA'nın Kurum Aile Hekimliği tarafından muayenesinin yapılmaya çalışıldığı ancak başvuru Semih ÖZAKÇA'nın 31/5/2017 tarihinde Kuruma verdiği dilekçe ile Kurumun Aile Hekimi ve sağlık personeli tarafından yapılacak ölçümleri ve kontrolleri reddettiğini, Ankara Tabipler Odası tarafından görevlendirilecek kişiler dışında kimsenin tedavisini kabul etmeyeceğini belirtmiştir.

14. Başvuru Semih ÖZAKÇA'nın kan şekeri, tansiyon, nabız, ateş ve kilo ölçümü işlemlerini reddetmesi üzerine her defasında tutanaklar tutulmuş ve Kurum tarafından Mahkememize gönderilmiştir. Kurum Aile Hekimliği tarafından B1 (Thiamin) 100 mg vitamin tableti yazıldığı ve başvuru Semih ÖZAKÇA'ya her gün 1 adet teslim edildiği belirtilmiştir. Ayrıca BENEXOL B12 isimli ilacın haftada 1 kullanılması önerisi yapılmıştır. Kurum tarafından Kurum Aile Hekimliğinin raporuna uygun olarak başvuru Semih ÖZAKÇA'nın tüketmesi amacıyla akide şekeri alınmış ve talep doğrultusunda başvuru Semih ÖZAKÇA'ya teslim edilmiştir. Akide şekeri teslimi başvuru Semih ÖZAKÇA'nın talebi üzerine 22/6/2017 tarihinde 3. kez yapılmıştır. Başvuru Semih ÖZAKÇA, Ankara Ceza İnfaz Kurumu Kampüs Devlet Hastanesine sevk edilmek istenmiş ancak tedaviyi ve hastaneye sevki reddetmiştir. Kurumun cevabi yazısında anlaşıldığı üzere Kurum Yerleşkesinde Devlet Hastanesi bulunmaktadır ve Hastanenin 24 saat hizmet veren acil servis birimi mevcuttur. Ayrıca hasta sevkleri için kurum bünyesinde tam teşekküllü bir ambulans ekibi de görevlendirilmiştir. Ceza İnfaz Kurumu cevabi yazısında ayrıca açlık grevi eylemini sürdüren başvuru Semih ÖZAKÇA'nın odadayken gelişebilecek ani olumsuzlukları bildirmesi ve yalnız kalmasını önlemek için bir başka tutukluyu başvuru Semih ÖZAKÇA'nın yanına yerleştirildiğini bildirmiş ve Kurum bu hususlarla ilgili tutanak ve belgeleri de yazısı ekinde Mahkememize göndermiştir.

15. Ceza İnfaz Kurumu 23/6/2017 tarihli ve 2017/5694 sayılı yazısı ile verdiği cevapta başvuru Nuriye GÜLMEN'in Ceza İnfaz Kurumunda tutulup tutulmayacağı hususunda Adli Tıp Kurumu tarafından tanzim edilen bir rapor bulunmadığı belirtilmiş olmakla beraber Adli Tıp Kurumuna sevk için resen işlemlere başlandığı belirtilmiştir. Ancak başvuru Nuriye GÜLMEN'in Adli Tıp Kurumuna sevk konusunda bir talebinin olmadığı da iletilmiştir.

16. Kurumun cevabi yazısına göre başvuru Nuriye GÜLMEN Kurum Aile Hekimi tarafından muayene edilmiş ve kullanması için B1 vitamini kendisine teslim edilmiş, açlık grevini bırakması konusundaki telkinlere rağmen açlık grevine devam ettiği belirlendiği bildirilmiştir. Başvuru Nuriye GÜLMEN'in tansiyon, nabız, kilo kontrolü rutin olarak yapılmış; 29/5/2017 tarihli rutin kontrolde Kardiyoloji Polikliniğine sevk uygun görülmüş, başvuru Nuriye GÜLMEN 30/5/2017 tarihinde polikliniğe sevk kabul etmemiş ancak bu konuda istenmesine rağmen yazılı bir beyan da vermemiştir.

17. Kurumun Nuriye GÜLMEN için verdiği cevabi yazıdan anlaşıldığı üzere Kurum Yerleşkesinde Devlet Hastanesi bulunmaktadır ve Hastanenin 24 saat hizmet veren acil servis birimi mevcuttur. Ayrıca hasta sevkleri için kurum bünyesinde tam teşekküllü bir ambulans ekibi de görevlendirilmiştir. Bu hususlarla ilgili tutanak ve belgeleri de yazısı ekinde Mahkememize göndermiştir.

B. İlgili Hukuk

18. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Tutukluların Yükümlülükleri" kenar başlıklı 116. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bu Kanunun; ... hastalık nedeniyle nakil, ... muayene ve tedavi istekleri, ... muayene ve tedavileri, ... sağlık denetimi, hastaneye sevk, infazı engelleyecek hastalık hâli, ... konularında 9, 16, 21, 22, 26 ilâ 28, 34 ilâ 53, 55 ilâ 62, 66 ilâ 76 ve 78 ila 88 inci maddelerinde düzenlenmiş hükümlerin tutukluluk hâliyle uzlaşır nitelikte olanları tutuklular hakkında da uygulanabilir."

19. 5275 sayılı Kanun'un ilgili maddeleri şöyledir:

" Hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi

Madde 16- (1) Akıl hastalığına tutulan hükümlünün cezasının infazı geriye bırakılır ve hükümlü, iyileşinceye kadar Türk Ceza Kanununun 57 nci maddesinde belirtilen sağlık kurumunda koruma ve tedavi altına alınır. Sağlık kurumunda geçen süreler cezaevinde geçmiş sayılır.

(2) Diğer hastalıklarda cezanın infazına, resmî sağlık kuruluşlarının mahkûmlara ayrılan bölümlerinde devam olunur. Ancak bu durumda bile hapis cezasının infazı, mahkûmun hayatı için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa mahkûmun cezasının infazı iyileşinceye kadar geri bırakılır.

(3) Yukarıdaki fıkralarda belirtilen geri bırakma kararı, Adli Tıp Kurumunca düzenlenen ya da Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan rapor üzerine, infazın yapıldığı yer Cumhuriyet Başsavcılığınca verilir. Geri bırakma kararı, mahkûmun tâbi olacağı yükümlülükler belirtilmek suretiyle kendisine ve yasal temsilcisine tebliğ edilir. Mahkûmun geri bırakma süresi içinde bulunacağı yer, kendisi veya yasal temsilcisi tarafından ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir. Mahkûmun sağlık durumu, geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığınca veya onun istemi üzerine, bulunduğu veya tedavisinin yapıldığı yer Cumhuriyet Başsavcılığınca, sağlık raporunda belirtilen süreler, bir süre bulunmadığı takdirde birer yıllık dönemlere göre bu fıkra yazılı usule uygun olarak inceletirilir. İnceleme sonuçlarına göre geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığınca, geri bırakmanın devam edip etmeyeceğine karar verilir. Geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığının istemi üzerine, mahkûmun izlenmesine yönelik tedbirler, bildirim yapıldığı yerde bulunan kolluk makam ve memurlarınca yerine getirilir. Bu fıkra yazılı yükümlülüklerle aykırı hareket edilmesi hâlinde geri bırakma kararı, kararı veren Cumhuriyet Başsavcılığınca kaldırılır. Bu karara karşı infaz hâkimliğine başvurulabilir.

(4) Hapis cezasının infazı, gebe olan veya doğurduğu tarihten itibaren altı ay geçmemiş bulunan kadınlar hakkında geri bırakılır. Çocuk ölmüş veya anasından başka birine verilmiş olursa, doğumdan itibaren iki ay geçince ceza infaz olunur.

(5) (Ek: 24/1/2013-6411/3 md.) Kapalı ceza infaz kurumuna girdikten sonra gebe kalanlardan koşullu salıverilmesine altı yıldan fazla süre kalanlar ile eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli sayılanlar hakkında dördüncü fıkra hükümleri uygulanmaz. Bu kişilerin cezasının dördüncü fıkra öngörülen kısmı, ceza infaz kurumlarında kendileri için düzenlenen uygun yerlerde infaz olunur.

(6) (Ek: 24/1/2013-6411/3 md.) Maruz kaldığı ağır bir hastalık veya engellilik nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyen ve toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağı değerlendirilen mahkûmun cezasının infazı üçüncü fıkra belirlenen usule göre iyileşinceye kadar geri bırakılabilir.

Hastalık nedeniyle nakil

Madde 57- (1) Hastaneye sevki zorunlu görülen hükümlü, bulunduğu yere en yakın tam teşekküllü Devlet veya üniversite hastanesinin hükümlü koğuşuna yatırılır.

(2) Bu hastanelere gönderilen hükümlülerin başka yerlerdeki hastanelere sevki, sağlık kurulu raporuyla, acil ve yaşamsal tehlikesi bulunması hâlinde, varsa biri hastalığın uzmanı olmak üzere iki uzman hekim tarafından verilir, başhekim tarafından onaylanan ve hastalığın sebebi, tedavinin hangi sebeple bulunduğu hastanede gerçekleştirilemediği, hastaya nerede ve ne tür bir tedavi gerektiğini açıkça belirten bir raporla mümkündür. Bu durumda da en yakın ve hükümlü koğuşu bulunan Devlet veya üniversite hastaneleri tercih edilir.

(3) Hükümlünün bu hastanelerde kontrol ve tedavisinin devam edip etmeyeceğinin sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi gerekir; aksi hâlde hükümlü ait olduğu kuruma iade edilir.

(4) Hükümlü, acil hâller dışında özel sağlık kuruluşlarında tedavi edilemez. Acil hâllerin varlığı hâlinde Adalet Bakanlığına bilgi verilir.

(5) Hükümlü, sağlık nedenleriyle bulunduğu kurumda kalmasının uygun olmadığı, kurum hekiminin önerisi ve en üst amirinin isteği üzerine alınacak sağlık kurulu raporuyla belirlendiği takdirde, başka kurumlara nakledilebilir.

Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri

Madde 71- (1) Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koğuşlarında tedavi ettirilir.

Hükümlünün muayene ve tedavisi

Madde 78- (1) Kurumun sağlık koşullarının düzenlenmesi, hükümlünün acil veya olağan muayene ve tedavisi kurumun hekimi tarafından yapılır. Genel veya hastalık nedeniyle yapılan tüm muayene ve tedavi sonuçları, sağlık izleme kartına işlenir ve dosyasında saklanır.

(2) Sağlık Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile üniversitelerin sağlık kuruluşları, hükümlülerin tedavileri bakımından gerekli yardımları yapmakla görevlidirler.

Hastaneye sevk

Madde 80- (1) Hükümlünün sağlık nedeniyle hastaneye sevkine gerek duyulduğunda durum, kurum hekimi tarafından derhâl bir raporla ceza infaz kurumu yönetimine bildirilir.

İnfazı engelleyecek hastalık hâli

Madde 81- (1) Kurum hekimi veya görevli hekim tarafından yapılan muayene ve incelemeler sonucunda hükümlünün cezasını yerine getirmesine engel olabilecek hastalığı saptanırsa durum, kurum yönetimine bildirilir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

20. Başvuru evrakı incelenip tedbir talebi hakkında gereği düşünüldü:

A. Başvuruların İddiaları

21. Başvurucular, açlık grevi nedeniyle sağlık sorunları yaşadıklarını belirtmişler, haklarında uygulanan tutukluluk kararının kaldırılarak tedbiren tahliyelerine karar verilmesini talep etmişlerdir.

B. Değerlendirme

22. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (5) numaralı fıkrası ve İçtüzük'ün "*Tedbir kararı*" başlıklı 73. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre başvurucunun yaşamına ya da maddi veya manevi bütünlüğüne yönelik ciddi bir tehlike bulunduğu anlaşıldığı hâlinde Bölümlerce resen veya başvurucunun talebi üzerine gerekli tedbirlere karar verilebilir.

23. Başvurucular, ceza infaz kurumunda tutulmalarının yaşamları bakımından tehlike oluşturduğunu belirterek derhâl tahliyelerine karar verilmesini talep etmektedirler.

24. Başvurucuların sağlık durumlarının Ceza İnfaz Kurumunda tutulmaya başladıkları günden itibaren takip edildiği, tedavi ve kontrol amacıyla Ceza İnfaz Kurumu Devlet Hastanesine sevklerinin yapılmasının planlandığı ancak başvurucular tarafından bu taleplerin reddedildiği, Ceza İnfaz Kurumu Aile Hekimliği tarafından gözlemin yapıldığı ve başvurucuların takibinin yapılmakta olduğu, ayrıca acil durumlar için her türlü tedbirin hazır bulundurulduğu, başvurucuların Ceza İnfaz Kurumunda tutulup tutulmayacakları konusunda alınacak rapor için Adli Tıp Kurumuna sevk süreçlerinin başlatıldığı görülmektedir.

25. Başvurucuların sağlık durumlarına ilişkin şikâyetlerinin dikkate alınarak sağlık kuruluşlarına sevklerinin sağlandığı, ayrıca Ceza İnfaz Kurumu bünyesinde bir Devlet Hastanesinin bulunduğu görülmektedir. Dosya kapsamında yer alan ve Ceza İnfaz Kurumu tarafından sunulan bilgi ve belgeler birlikte değerlendirildiğinde, sürekli olarak sağlık hizmetleri sağlanan başvurucuların Ceza İnfaz Kurumunda tutulmalarının yaşamlarına, maddi veya manevi bütünlüklerine yönelik bir tehlike oluşturduğuna dair derhal tedbir kararı verilmesini gerektirir bir durum bulunmadığı anlaşılmıştır.

26. Açıklanan nedenlerle bu aşamada başvurucuların tedbir taleplerinin reddine dair karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

- A. Başvurucuların tahliyeye yönelik tedbir taleplerinin REDDİNE,
- B. Başvurucuların sağlık durumlarına uygun ve fiziksel hâleriyle uyumlu koşullarda tutulmaları için gerekli önlemlerin Ceza İnfaz Kurumları tarafından alınmasına,
- C. Başvuru kapsamında yeni gelişmeler olması hâlinde tedbir hususunun resen yeniden değerlendirilebileceğine ve başvurucuların her aşamada yeniden tedbir talebinde bulunabileceklerine,
- D. Kararın bir örneğinin başvurucular vekiline, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına ve ilgili Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüklerine tebliğine,

28/6/2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ